

EHM2141 LOJİK DEVRELER

2024-2025 BAHAR DÖNEMİ

HAFTA 10 – DERS 1

22 Nisan 2025

Dr. Sibel ÇİMEN

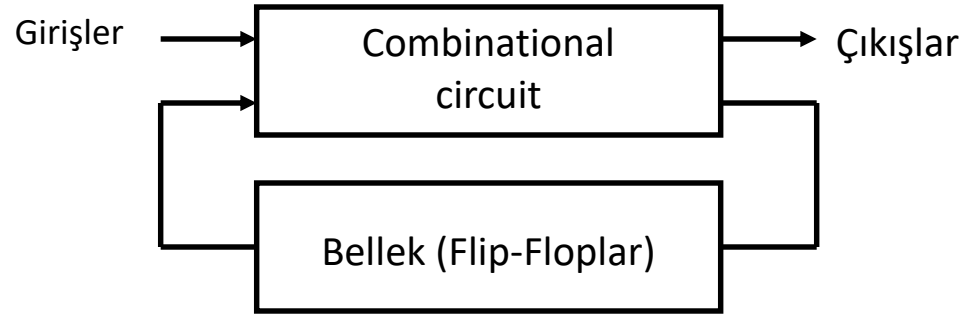
ARDIŞIL DEVRELER (SEQUENTIAL LOGIC CIRCUIT)

İçinde flip-flop bulunduran lojik devrelerdir. Bundan dolayı kombinezonsal devreler gibi çıkışları girişleri ile yegane olarak belirlenen devreler **değildir**. Flip-Flopların çıkışları durum değişkenleri olarak adlandırılır. Ardışıl devrelerin çıkış ifadeleri giriş değişkenlerine ve durum değişkenlerine bağlı olarak belirlenirler. Flip-Floplar kullanıldığı için ardışıl devreler yapısı itibariyle hafızalı devreler olarak da adlandırılırlar. Çeşitli lojik değerler enerji kesilmediği müddetçe flip-floplarda devre yapısına bağlı olarak tutulur ve istenildiği zaman bu durumlar (değerler) kullanılır.

İki farklı tip ardışıl devre modeli (ardışıl devre makinesi) vardır.

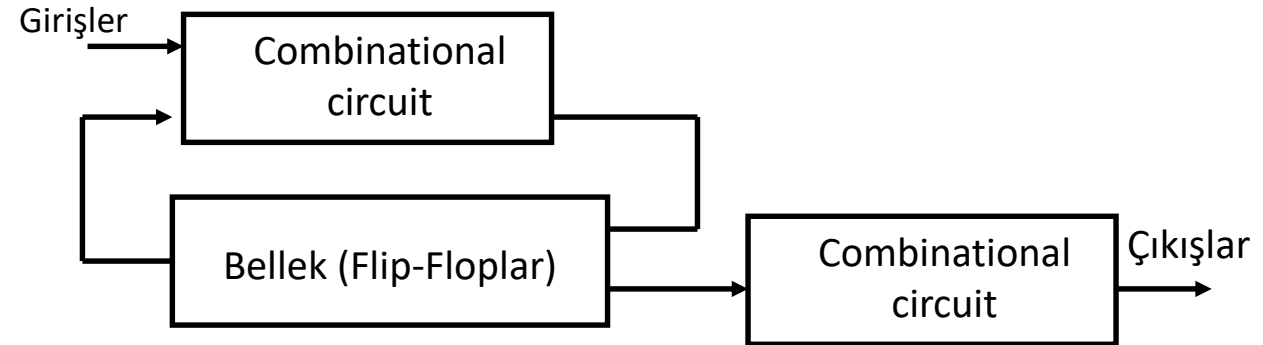
- Mealy modeli (makinesi), - Moore modeli (makinesi)

Mealy modeli

Çıkışlar: $f(\text{şimdiki durum, girişler})$

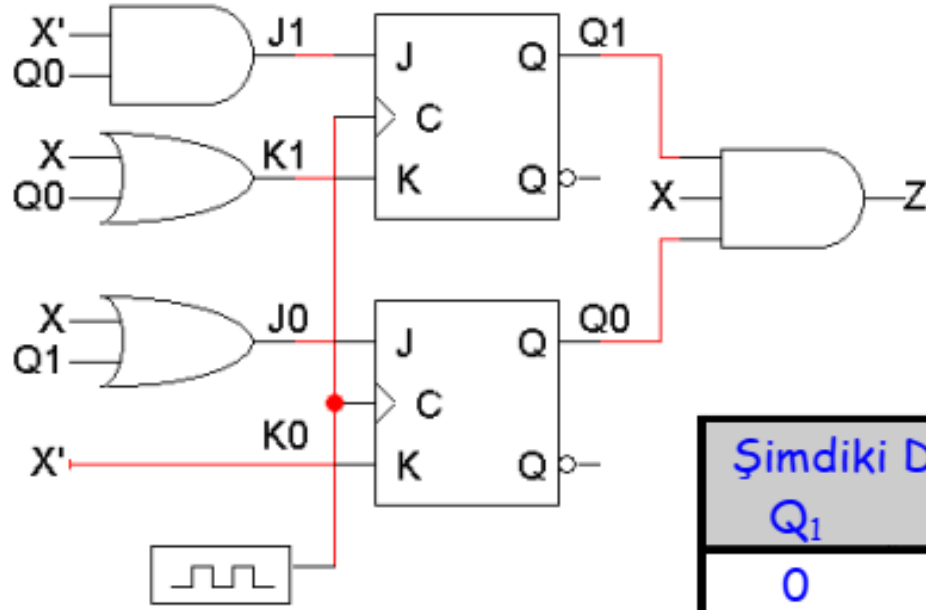
Moore modeli

Çıkışlar: $f(\text{şimdiki durum})$

ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

Mealy modeli devresi

Çıkışları yazmak kolay! Devre diyagramından bakılırsa:

$$Z = Q_1 Q_0 X$$

Mealy modeli devresi !!!

Bu örnek için, flip-flop giriş denklemleri:

$$J_1 = X' Q_0$$

$$K_1 = X + Q_0$$

$$J_0 = X + Q_1$$

$$K_0 = X'$$

Durum veya Bellek: $Q_1 Q_0$

Bir giriş: X; Bir çıkış: Z

Şimdiki Durum		Giriş	FF Girişleri				Gelecek Durum		Çıkış
Q_1	Q_0	X	J_1	K_1	J_0	K_0	Q_1	Q_0	Z
0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
0	0	1	0	1	1	0	0	1	0
0	1	0	1	1	0	1	1	0	0
0	1	1	0	1	1	0	0	1	0
1	0	0	0	0	1	1	1	1	0
1	0	1	0	1	1	0	0	1	0
1	1	0	1	1	1	1	0	0	0
1	1	1	0	1	1	0	0	1	1

ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

Adım 1:

Flip-flop girişleri için Boole fonksiyon ifadeleri bul.

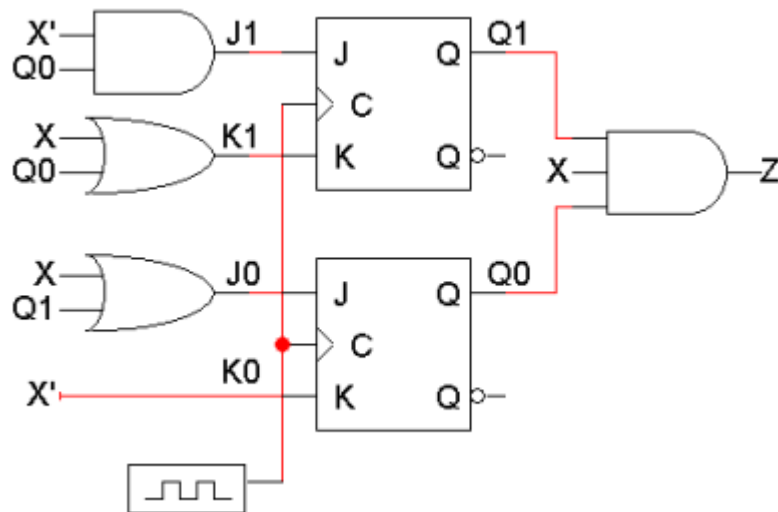
Adım 2:

Bu fonksiyon ifadelerini kullanarak gerçek flip-flop giriş değerlerini bul (şimdiki durum ve girişler üzerinden olası bütün kombinasyonlar için) **Yani, durum tablosunda arada yeni kolonlar oluştur.**

Adım 3:

Flip-flop karakteristik tablosunu veya denklemlerini kullanarak gelecek durum değerlerini bul (şimdiki durumlar ve girişlere bakarak elde edilmiş olan flip-flop giriş değerlerini kullanarak)

$$\begin{aligned} J_1 &= X' Q_0 & J_0 &= X + Q_1 \\ K_1 &= X + Q_0 & K_0 &= X' \end{aligned}$$

Şimdiki Durum		Giriş X	Flip-flop Girişleri			
Q ₁	Q ₀		J ₁	K ₁	J ₀	K ₀
0	0	0	0	0	0	1
0	0	1	0	1	1	0
0	1	0	1	1	0	1
0	1	1	0	1	1	0
1	0	0	0	0	1	1
1	0	1	0	1	1	0
1	1	0	1	1	1	1
1	1	1	0	1	1	0

ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

Adım 4: Devredeki flip-flop olan JK flip-flop karakteristik tablosu veya denklemlerini yardımıyla, şimdiki durum ve giriş değerlerine bakarak her bir flip-flop'un gelecek durumunu bul.

$$Q(t+1) = K'Q(t) + JQ'(t)$$

J	K	Q(t+1)	İşlem
0	0	Q(t)	Değişmez
0	1	0	Reset
1	0	1	Set
1	1	Q'(t)	Tümleme

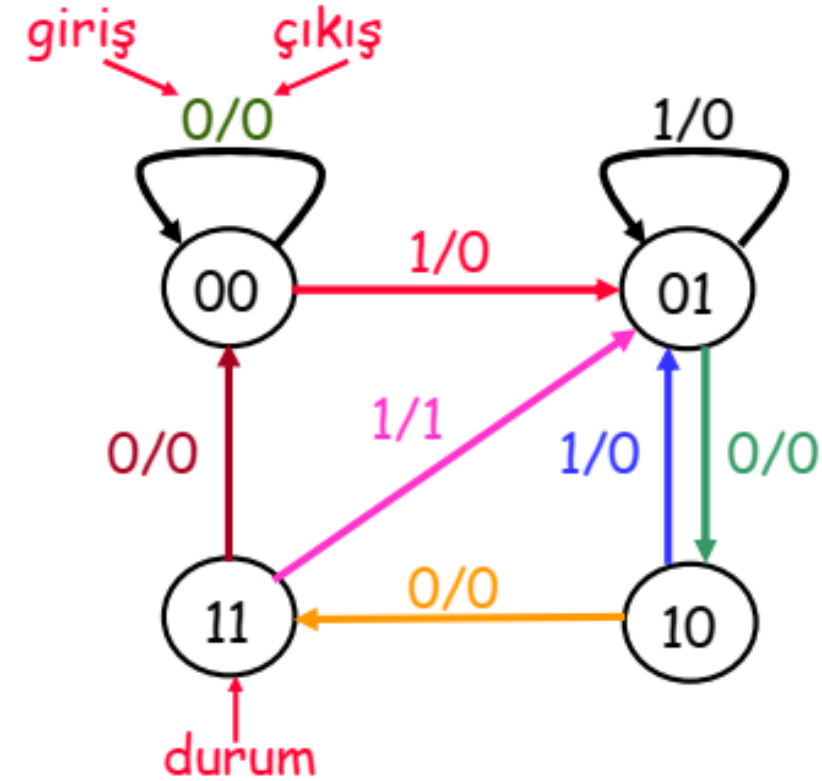
Şimdiki Durum		Giriş	FF Girişler				Gelecek Durum	
Q ₁	Q ₀	X	J ₁	K ₁	J ₀	K ₀	Q ₁	Q ₀
0	0	0	0	0	0	1	0	0
0	0	1	0	1	1	0	0	1
0	1	0	1	1	0	1	1	0
0	1	1	0	1	1	0	0	1
1	0	0	0	0	1	1	1	1
1	0	1	0	1	1	0	0	1
1	1	0	1	1	1	1	0	0
1	1	1	0	1	1	0	0	1

ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

- Durum diyagramını çizerek durum tablosunu grafiksel olarak ifade edebiliriz.
- Bu örneğe ait durum diyagramı:

Şimdiki Durum		Giriş X	Gelecek Durum		Çıkış Z
Q ₁	Q ₀		Q ₁	Q ₀	
0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	1	0
0	1	0	1	0	0
0	1	1	0	1	0
1	0	0	1	1	0
1	0	1	0	1	0
1	1	0	0	0	0
1	1	1	0	1	1

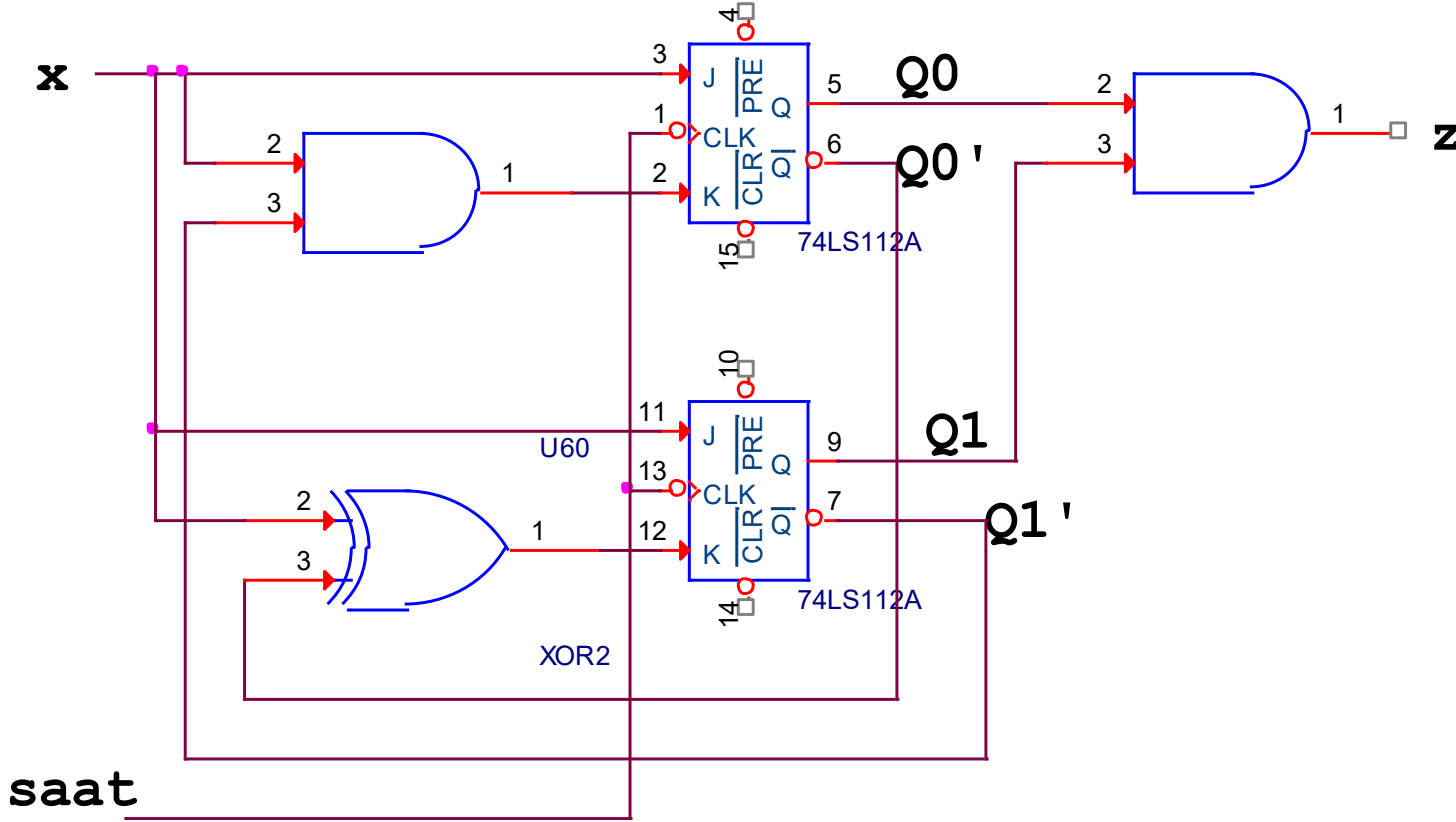
Ardışıl Devre Analizi Örneği: ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Zaman Diyagramını Çizelim.

ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

Moore Modeli Örneği

Bu devrenin analizini yapalım.

$$J_0 = x$$

$$K_0 = x \cdot \overline{Q_1}$$

$$J_1 = x$$

$$K_1 = x \oplus \overline{Q_0}$$

$$z = Q_0 Q_1$$

ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

Moore Modeli Örneği

$$J_0 = x$$

$$J_1 = x$$

$$z = Q_0 Q_1$$

$$K_0 = x \cdot \overline{Q_1}$$

$$K_1 = x \oplus \overline{Q_0}$$

Şimdiki Durum		Girişler X	FF Girişleri				Gelecek Durumlar		Çıkışlar Z
Q ₁	Q ₀		J ₁	K ₁	J ₀	K ₀	Q ₁	Q ₀	
0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
0	0	1	1	0	1	1	1	1	0
0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
1	0	1	1	0	1	0	1	1	0
1	1	0	0	0	0	0	1	1	1
1	1	1	1	1	1	0	0	1	1

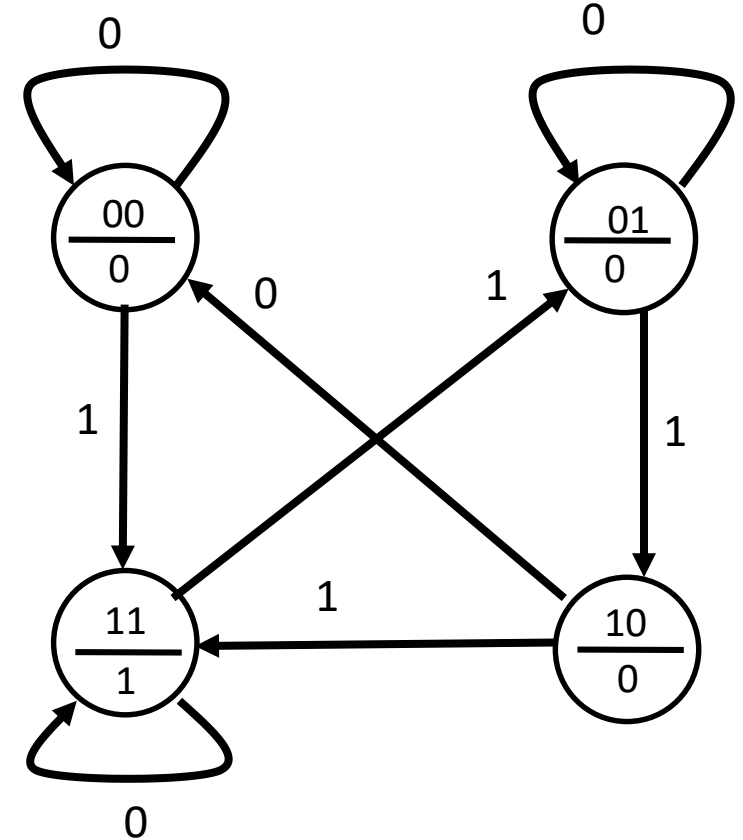
ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

Şimdiki Durum		Girişler X	FF Girişleri				Gelecek Durumlar		Çıkışlar Z
Q ₁	Q ₀		J ₁	K ₁	J ₀	K ₀	Q ₁	Q ₀	
0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
0	0	1	1	0	1	1	1	1	0
0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
1	0	1	1	0	1	0	1	1	0
1	1	0	0	0	0	0	1	1	1
1	1	1	1	1	1	0	0	1	1

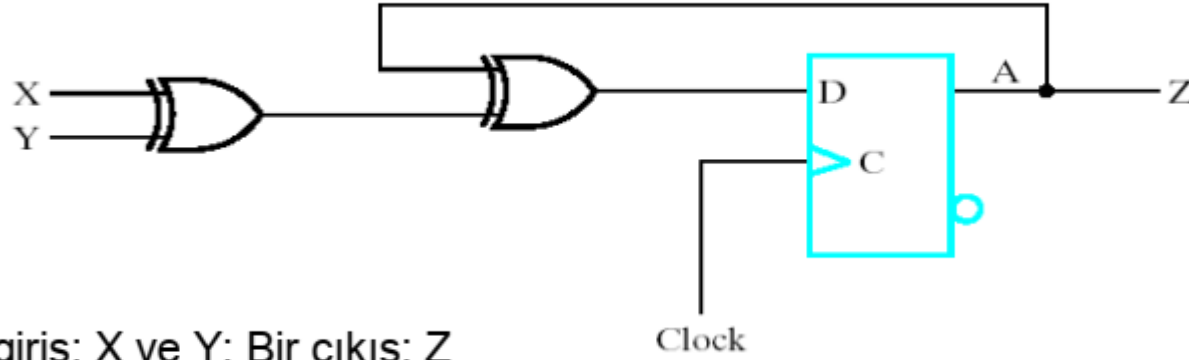
Zaman diyagramı çizilir.

Durum diyagramı

ARDIŞIL DEVRE ANALİZİ

Ardışıl Devre Analizi Örneği:

İki giriş: X ve Y; Bir çıkış: Z

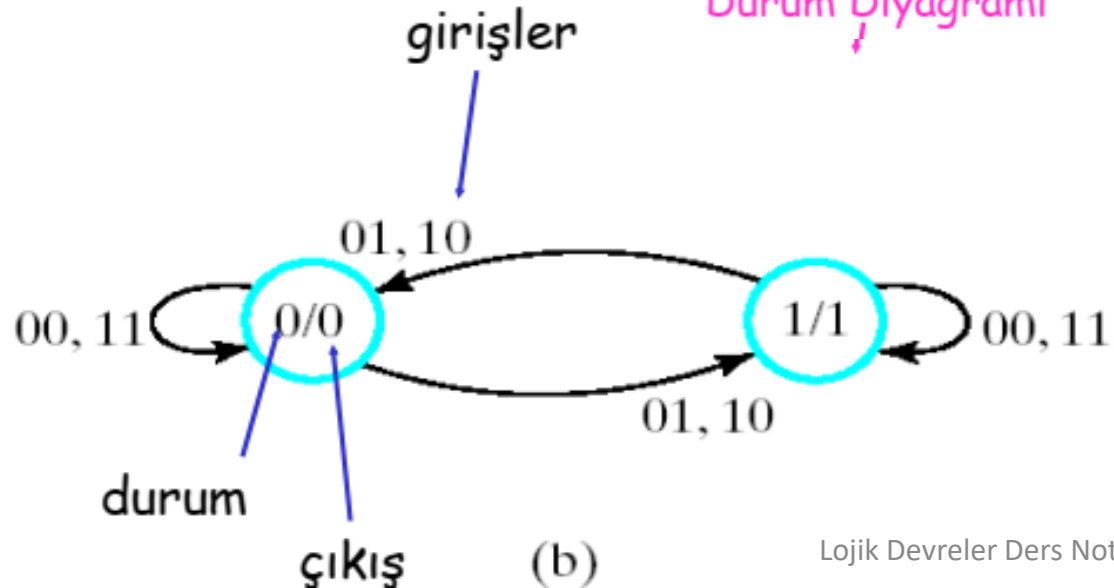
Bir durum: A

Dikkat edilirse $Z = A$, yani sadece şimdiki duruma bağlı bir fonksiyon

Durum Tablosu

Present state	Inputs		Next state	Output
A	X	Y	A	Z
0	0	0	0	0
0	0	1	1	0
0	1	0	1	0
0	1	1	0	0
1	0	0	1	1
1	0	1	0	1
1	1	0	0	1
1	1	1	1	1

Durum Diyagramı

REFERANSLAR:

1. 'Lojik Devreler', Tuncay UZUN Ders Notları, http://tuncayuzun.com/Dersnot_LDT.htm, 2020.
2. 'Lojik Devre Tasarımı', Taner ASLAN ve Rifat ÇÖLKESEN, Papatya Yayıncılık, 2013.
3. M. Morris Mano, Sayısal Tasarım (Çeviri), Literatür Yayıncılık: İstanbul, 2003.